

Mészáros Urbán Szabó Gábor

A BÁBELGÉP

(Horváth Ilona verzió)

Lukács az üzemcsarnokból nyíló öltözőhelyiség bűdös párájában ült, és komor, elgondolkozó arccal nézegette a kezében tartott borítékot. Hogy felmondását a műszakvezetőtől vehette át, s nem, ahogy előzetesen számított rá, személyesen az igazgatótól kapta meg, váratlanabb fordulat volt, mint maga a tény, hogy tevékenysége az Acélműben két nappal később véget ér.

Éppen egy éve kezdte meg itt a géplakatosi munkát, és mindig a legjobb tudása szerint dolgozott. Lukács pontos és lelkiismeretes munkaerőként tekintett önmagára, ezt a véleményét egyébként kollégái és felettesei is megerősítették, Lukácsra panasz az elmúlt esztendőben sosem érkezett. Most mégis itt volt ez a felmondólevél, és Lukács még csak meg sem lepődött elbocsátásán. Némán átolvasta az iratot, mindkét példány aljára gondosan odakerekítette a nevét, s rezignált nyugalommal biccentett közben. Értett ő mindent. A dokumentumot visszacsúsztatta a borítékba, a borítékot táskájába süllyesztette. Még hátra volt tíz perc az ebédidőből, Lukács úgy döntött, itt az idő felkeresni az üzem igazgatóját, hogy néhány búcsúszó kíséretében személyesen juttassa vissza az aláírt szerződésbontást.

Átsétált a csarnokkal éppen szemben elhelyezkedő lapos irodaépületbe. Belépett, a titkársági pulthoz ballagott. Az ügyintéző hölgy, egy pipacsvörösre festett hajú, kiélt arcú perszóna sokáig tudomást sem akart venni róla. Lukács birkatürellemmel, félszeggel a faliorára pislogva állt a pult előtt, majd elengedett egy „kérem szépen”-t, mire a hölgy nagyot sóhajtott és kényszeredetten emberünkre nézett.

- Munkára jelentkezik?
- Nem. Az igazgató úrral szeretnék beszélni.
- Arra nem sok esélye van. Az igazgató úr tárgyal.
- Nekem mégis roppant fontos lenne, hogy személyesen fogadjon.
- Jöjjön vissza később. Amúgy is, milyen ügyben keresi? Bejelentkezett?
- Itt dolgozom, és át kell adnom neki egy fontos iratot.
- Hagyja itt, az igazgató úr majd átveszi holnap a postával.
- A felmondásomról van szó.
- Azt átadhatja a közvetlen felettesének is.
- Bocsásson meg, nekem muszáj személyesen beszélnem az igazgató úrral.
- Vagy visszajön később, vagy nem segíthetek, sajnálom.
- Mikor lesz az igazgató úr szabad?
- Azt én nem tudhatom. Előfordul, hogy azt még ő maga sem tudja.
- Szükségem van egy időpontra, amikor fogadhat. Önnek van rálátása az igazgató úr programjára?
- Mégis, mit képzelt?
- Önnek van lehetősége, hogy az igazgató úrnak látogatásom igényét jelentse?
- Be akar jelentkezni? Erre céloz?
- Az ön számára nem világos, mit akarok?
- Ne szemtelenkedjen!
- Nem állt szándékomban, sajnálom.
- Ha be akar jelentkezni, időpontot kell kérnie. Az időpontról az igazgató úr dönt, aki köztudottan rendkívül elfoglalt mostanában.
- A felmondásomról van szó.
- A felmondását fogalmazza meg írásban.
- Mondtam, hogy a dokumentum már nálam van.
- Azt nem mondta, hogy a dokumentum magánál van, nekem elhiheti. Ez esetben adja át a felettesének. Ki a maga felettese?
- A műszakvezető úr, de...
- A műszakvezető továbbítani fogja az ügyvezetői titkárság felé.
- Ez itt az ügyvezetői titkárság.

- Ez kérdés vagy kijelentés?
- Nézze, ha a műszakvezetőnek akartam volna adni az iratot, nem jöttem volna Önhöz. Mint mondtam, feltétlenül személyesen kell beszélnem az igazgató úrral.
- Márpedig pillanatnyilag erre nincs lehetőség.
- Eljuttatná az igazgató úrhoz az időpontkérelmemet? Az ügy felettébb sürgős.
- Meglátom, mit tehetek.
- Kérem, írja fel.
- Más örülne, hogy nálunk dolgozhat. Minek akar felmondani?
- Talán nem voltam egyértelmű. Nekem mondtak fel.
- Á, értem. Mióta dolgozott nálunk?
- Éppen egy kerek éve.
- Egy éve.
- Nem igazán lepi meg, jól látom?
- Micsoda?
- Hogy egy év után máris elküldenek. Nyilván nem az enyém az első eset.
- Ezt meg hogy érti?
- Hát csak úgy, hogy itt mindenkit elküldenek egy év után. A felesektől eltekintve persze. Ön ezt nem vette észre?
- A felmondásokkal nem én foglalkozom. Nekem nincs bepillantásom a személyzeti ügyekbe. Egyébként én már hat éve itt vagyok, mint ellenpélda a maga teóriájára.
- Értem.
- Hadd kérdezzem meg, mégis mit remél az igazgató úrral való találkozástól? Hogy visszaveszi magát?
- Nem. Őszintén szólva a közlendőm nem erre vonatkozik. A közlendőm egészen más.
- Vagy úgy. És mi más közlendője lehet valakinek, aki tudomásul vette a menesztését? Azt én is elárulhatom, hogy végkielégítés nem jár egy évre.
- Erről szeretnék inkább magával az igazgató úrral beszélni.
- Mennyire sürgős az ügy?
- A lehető legsürgősebb.
- Meglátom, mit tehetek.
- Hálás vagyok Önnek. Öt órákor még visszajövök, hátha akkor már többet tudunk.
- Jöjjön csak.

Az ügyintéző nyugtázóan bólintott, majd felkөрmölt valamit egy cetlire.

Lukács elköszönt és visszatért az üzembe. Az ebédszünet éppen letelt, s ő egy falatot sem evett, de most ez foglalkoztatta a legkevésbé. A légkalapácsok borzongató zajától eltekintve a műszak második fele csendben zajlott. A munkatársak néha lopva a szerszámaival babrál, rendületlen képu Lukácsra lestek. A hír gyorsan terjedt közöttük.

Lukács rájuk sem hederített. Most, hogy a rendszert immár teljes egészében felderítette, és precíz kutatómunka eredményeképp a legutolsó mozaikdarabot is a helyére illesztette, nem bánta kollégái sajnálkozó pillantását. Tudta, csak hetek kérdése, mikor menesztenek egy következő értetlen dolgozót, akinek vele ellentétben valószínűleg halvány gőze sem lesz, miféle átgondolt, jól kifundált tudatosság áll itt a háttérben a felmondások ismétlődése mögött.

Lukács ezúttal is némán és hibátlanul dolgozott, rutinos fegyellemmel végezte a reá eső munkafázisban előírt illesztéseket, melyek során az egésznek egy megbecsülhetetlenül kicsiny részét előállította, s amit aztán mindenféle beavató magyarázat nélkül tovább szállítottak az üzem egy távolabbi, hermetikusan zárt részlegébe. Lukács derült elégedettséget érzett, mozdulatainak monoton automatizmusa nem hogy fárasztotta volna, de egyenesen üdítő energiával töltötte fel. Még arra is telt idejéből, hogy közelgő vacsoráját fejben megkomponálja. Előző nap kiváló újborgonyát, vöröshagymát, repceolajat, fiatal pulykacombot és egy üveg irstait vásárolt. Különálló darabok, melyek mind a felséges vacsora ízletes egészében olvadnak össze puha, omlós kölcsönhatássá. Maga elé húzta a hidraulikus pumpa acélházát, elhelyezte benne a saválló tömítést, a rugót és a bilincset, felpörgette a mart menetre a csillógó biztonsági anyát, málnaszörp színű olajat szivattyúzott a munkahenger járataiba, végül egy plombát ütött a szelep fülébe, és kezdte az egészet előlről. Mindeközben elmerengett rajta, pontosan hány mozdulat szükségeltetik egy alkatrész összeállításához, és hogy ő ebből a mozdulatkomplexumból hányat végzett el az itt töltött egy éve alatt, és hogy ezek végrehajtásához testének hány izmát alkalmazta, és hogy ezek az izmok most aszimmetrikusan fejlett kötegekként miként dolgoznak csontjai körül, és hogy szabálytalan fejlettségükből halála esetén valószínűleg képtelenség lenne megállapítani, hogy hordozójuk e mozdulatkomplexumokkal és aszimmetrikusan fejlett izmaival

miféle idegen terv megalkotásán munkálkodott. De sebjaj, gondolta Lukács, mert szerette a humort, bármiféle helyzetben is találta meg az ironikus részleteket. Munkája kezdetén tevékenységét is leginkább egy vicchez hasonlította, egy minimum tíz soros poénhoz, melynek ők, a dolgozók csupán egyetlen sorát kántálják nap mint nap, de valahol valakik, az egész ismeretében egy jót röhögnek a markukba. Ám azóta Lukács helyzete gyökeresen megváltozott, hiszen pontos megfigyelései és fantáziája segítségével felderítette és lejegyezte az Acélműben zajló gyártás, tágabb értelemben az általa csak Bábélgépnek nevezett projekt rejtélyét.

Néhány perccel öt óra előtt Lukács szólt a műszakvezetőnek, hogy a körülményekre való tekintettel ma kivételesen korábban óhajt távozni. A műszakvezető nem emelt kifogást, sőt, együttérzően megrázta a gépolajos tenyeret, és hangsúlyozta, hogy sajnálata szinte kimondhatatlan. Ha nem bánja, tette még hozzá, holnapután, a műszak végeztével egy kis búcsúztató ünnepséget tartunk az öltözőben, mégiscsak kiváló kolléga, kérem, jöjjön el, vagyis maradjon egy kicsit még melő után.

Lukács sebtében megmosakodott, majd átsietett az üzemcsarnokkal éppen szemben elhelyezkedő lapos irodaépületbe. Belépett, a titkársági pulthoz iramodott. Az ügyintéző hölgy pipacshaja most szinte lángolt a nyugat felől bedőlő napfény nyalábjában. Lukács megszólította.

- Elnézést...
- Már nem vagyok itt. Mit akar?
- Érdeklődnék, hogy sikerült-e továbbítani az igazgató úrnak a kérelmemet.
- Ja, maga az, akinek felmondtak...
- Én.
- Várjon. A munkaidőm lejárt, jobb, ha tudja. Miért nem jött előbb?
- Úgy állapotunk meg, hogy...
- Az igazgató úr már nincs az irodában. Holnap se lesz.
- De kérem szépen!
- Legjobb, ha visszanez pénteken. Délután. Az igazgató úr háromig tárgyal. Ha siet, utána még elérheti.
- Holnapra nincs időpont? Péntek az utolsó munkanapom ugyanis.
- Ez most nem oszt, nem szoroz. Péntek, vagy felejtse el.

Az ügyintéző szedelődzködött. Hajlakkot és szólóújsírt pakolt be retiküljébe. Lukács sóhajtott, majd megfontoltan, visszafogott hangon a következőket mondta.

- Péntek délután három órakor jövök. Írja be a naptárba, írja be a noteszbe, és hagyjon egy sárga cetlit az igazgató úr asztalán a nevemmel. Írja rá azt is, hogy nincs több haladék.
- De mit képzelsz?
- Írja rá, hogy Lukács fontos híreket hoz. Az igazgató úr legfőbb érdekében. Addig nem mozdulok innen, amíg rá nem írja.

Az ügyintéző nőnek elakadt a szava, majd látván, hogy megváltoztak a viszonyok, döbbenet visszasüllyedt székébe. Csak nagy nehezen tudta elszakítani tekintetét Lukács elsötétült szeméről. Végül előhúzott egy neonzöld, öntapadós jegyzetblokkot és írni kezdett.

- Csak zöld színű cetlim van.
- Megteszi.
- Azért, mert nincs vesztenivalója, még kikérem magamnak, hogy ilyen hangon beszéljen velem.
- Péntek. Három óra. Volt szerencsém.

Lukács fogta a táskáját és kilépett az ég alá. Már a nyár irányába kacsintgatott az idő, a buzgó szellőkések dél felől néha egészen meglepő, meleg áramlatokat hoztak. A délutáni fény ragyogott az irodaépületek tükörlakain, és kismama-kicsalagató szikrákkal villogtak a platánok levelei meg a drága kocsik krómozott kilincsei. A nyugdíjból élők ellepték a tömbházak elé gyült árnyékos padokat, a köznapi tematikák unalomig játszott lemezei szóltak mindenütt, bántásról, békéről, elégedetlenségről, boldog együgyűségről. Lukács szeretett lassan sétálni, ilyenkor hegyezte a fülét, hátha a rá váró időskor lényegét, mint valami bölcs szentenciát, elcsípheti. Nem volt benne semmi türelmetlenség, ahogy a szokott járatra várt, és nem évődött és óbégatott önröntó ingerültséggel, ha a kamaszok nem adták át az ülést a buszon. Úgy érezte, minden a helyén van, végre minden átlátható, és elégedett közérzetét mindenkinek felett az elmúlt időszakban végrehajtott szellemi kutatómunka eredményeivel indokolta.

Jókedvében addig ragadtatta magát, hogy miután a buszról leszállt, nem a paneltömb, tehát a lakhelye irányába vette útját, hanem egy régi kísértésnek engedelmességgel a Három Tölgy névre hallgató kertkocsmá felé indult. A Három Tölgy műanyagcégéről valaki lekaparta az L betűt, s ezt a tréfásnak szánt önkifejezést a tulajdonos sem rosszalta annyira, hogy a feliratot helyreállítsa. Lukács kiült az utca elől repkényes kerítéssel rejtett árnyékos kis udvarra, és hárslevelűből két harmatos hosszúlépést rendelt. Becsukta szemét és fülét, s csak a száján át engedett

utat az életnek. Halk, gyümölcsös nyugalom áradt szét benne. Lukács elégedetten elmosolyodott, mert boldog volt, és mert oly régóta várt erre a pillanatra.

Már rásötétedett a lakótelepre, mire Lukács otthon eltakarította maga után a vacsoraedényeket, és dolgozója, pontosabban a nappaliból leválasztott hall sarkába visszavonult. Táskája mélyéről előhúzott egy fekete műbőr mappát, majd szertartásosan az asztalra helyezte és felnyitotta. A BABELGÉP – ez állt a kézirat tetején, s a cím alatt kisebb betűkkel: tényfeltáró dokumentáció. Lukács mint mindig, most is reszkető kézzel lapozott bele dolgozatába, szemével átfutott néhány sort, néhány bekezdést, életművének szigorú logikával és finom intuícióval egymás mellé rendelt szavait, ujjbegyével gyengéden követte a technikai elemek rajzának vonalát, elmerengett az igazságon, a döbbenetes felfedezéseken, újraidézte a termékeny pillanatokot, a sugallatoktól gazdag álmokat, melyekben felfedezései fogantak, és már szinte látni vélte a Jóisten elismerő biccentését, amivel erőfeszítéseit jutalmazza. A veszélyes mű elkészült, nem volt más hátra, mint közölni e mocskos játszma résztvevőivel, hogy lelepleződtek, hogy aljas, világrontó összeesküvésükre fény derült.

Lukács becsukta a mappát, és elégedetten maga elé szuszogott. Tudta persze, hogy ő maga csupán egy instrumentum, egy kiválasztott elme, aki megfelelő szellemi berendezéssel született, jó időben a jó helyre. És mert alázat volt benne, nem kérkedett még maga előtt sem a kiválasztottság érdemével. Megírta művét az ördögi szerkezetről, mint ahogy előbb vagy utóbb megírta volna azt más is, ha képes a tapasztalt események között felfigyelni a rendkívül apró, ám annál jelentékenyebb összefüggésekre.

Lukács ezen összefüggéseket már életének igen korai szakaszában szimatolni kezdte. Kezdő elemi iskolás korában, sőt, talán már azt megelőzően fészket rakott benne a gyanakvás. Lelki szemei előtt most újra végigpörgette megvilágosodásának filmpozsát. Emlékezett, hogy mindig is tele volt értetlenséggel. Rémisztő és megmagyarázhatatlan események, akár a géppuskalövések hasítottak akkori, pudingízű, kommersz gyerekeitébe. Szülei, nagyszülei persze sok mindent türelmesen elmagyaráztak, hogy a Jóska kutyát ki kellett vinni a mezőre, mert kinötte az ólat. Később, hogy a nagypapa elaludt. Elaludt aztán a nagymama is, de addigra Lukács már kész felnőtté ért, és fejcsóválva vont le a következtetést: öneki mindig és mindenki csak hazudott. Ő viszont nem érte be ennyivel, képtelen volt elfogadni, hogy a világ csalóka rendjéhez, hamis törvényszerűségéhez tartozik mindez a csalás és hazugság. Valami nagyobb, valami titokzatosat sejtett a tapasztalat mögött, hogy tudniillik az igazság olyasmi, amit leplezni, rejteni, tagadni, maszkírozni muszáj. Mivel nem volt értesülése, mi lehet az igazságban ilyen mértékben aggasztó, az ismeret egyre fájóbb hiánya kutakodásra készítette.

Rádióamatőr szakkörre járt, elsajátította a morzejeleket, sőt, kétszer is elnyerte az iskolai jelfordító kupát. Később technikus oktatója útmutatásával saját vevőkészüléket épített, és éjjeleken át csavargott a frekvenciák között, hallgatva az éter nyomasztó, sötét csendjét és atmoszférikus, idegen zörejeit. Megszállottsága eredményeképp afféle csudabogárnak tartotta környezete, a lányok általában kinevették a háta mögött, a fiúk meg félrevonultak ugyanezekkel a lányokkal. Ahogy nőtt, egzakt tudományok után érdeklődött, majd a matematika és fizika stúdiumok után belekóstolt a nyelvészetbe, a szemiológiába is. Megérintette a művészet, stabil, bár inkább elméleti nyelvtudása viszonylag jó háttér volt, hogy műfordításokba kezdjen. Ám ezen a téren is egyre gyanúsabb problémákba ütközött. Szavak akadtak fenn a szellemi rostán, melyekkel sehogy sem bírt megbirkózni. Egy Celan versbe kis híján belerokkant. Értette ő azt a szót, és értette mindenki más is, aki a fordítást olvasta, de Lukács tudta, hogy szerző, fordító és olvasó más és más ért alatta, a három alany közt nem jött létre igazi kapcsolat. A szó nem árulta el magát, nem engedelmeskedett, bárhogy udvarolt is neki, nem kaparinthatta meg tartalmát. Iszonyatos volt. Úgy érezte, nincsen átjárás a nyelvek között, s később, hogy egyáltalán semmiféle átjárás nincs még a jelek között sem, hamisak a referenciák, az összes csatorna zavart, mérgezett, lehetetlen és zajos, tehát néma. Lukács paranoid magatartásának eredményeképpen népszerűtlensége egyre nőtt kapcsolataiban, a jelek valós áramlása közte és embertársai között pedig tovább romlott. Rá kellett jönnie, jobban teszi, ha egy időre felhagy a mániákus gyanakvással, és lassít, figyel, játszik, egykedvűséget színlel. Ekkortájt végezte el a gépésztechnikum egy szakát, kitűnő eredménnyel, a bizonyítvány most is ott függött fejmagasságban a falon. Években mérhető szellemi üresjáratok jöttek, Lukács dolgozott, termelt, hol itt, hol ott kapott alkalmi munkát, kalapált, vésett, hegesztett és maratott, sorják, pernyék és észrevétlen rezgéshullámok között. Mindeközben pedig fülelt és nyitva tartotta a szemét, gyűjtötte a hiteles információkat, hogy a töredékekből a nagy egészet összeállíthassa, és ez a rettentő hatásmechanizmusú masina végre valahára teljes őszinteséggel megmutatkozzon előtte.

A Babelgép létrejött talán az egyik legkiemelkedőbb technikatörténelmi esemény volt, ennek megfelelően szupertitikos, kvázi nem létező, összeesküvés-elméleti egzotikus legenda csupán. Létezésére utaló objektív bizonyítékok nem voltak ismeretesek, a szakértők egybehangzó véleménye szerint pedig egy ilyen gép megkonstruálása egyenesen fizikai képtelenségszámba ment, és legfeljebb a tudományos fantasztikum íróinak körében kelthetett fel némi valós izgalmat. Szinte ennek megfelelően, Lukács a Gépről meglehetősen misztikus körülmények közt szerzett tudomást, illetve pontos információkat.

Egy nap, korai órán, Lukács épp munkába indult az Acélműbe, a lift előtt szomszédjába botlott. A férfi köszönésképpen biccentett, majd hallgattak egy sort, várták, hogy a felvonó felér a kilencedik emeletre. A szomszéd idegesen dobolt ujjával a hívógombon, majd félszemmel Lukácsra nézett és megkérdezte:

- Jól alszik mostanság?
- Köszönöm, nem panaszkodom.
- Hát, mi ugyanezt nem mondhatjuk el. Sajnos, teszem hozzá.
- Mire céloz pontosan?
- Maga egyedül él, ugye? Már ha meg nem sértem.
- Nem, dehogy, azaz igen, egyedül lakom. De miért kérdi?
- Nos, talán így elsőre kissé különösen hangzik, de, hogy is mondjam, én meg az asszony, szóval halljuk ám a műsort...

- A műsort?
- Hajjaj, szinte minden éjjel, de főleg hajnaltájt, akkor a lehangosabb...tudja, eleinte azt gondoltuk, hogy vendége van, vagy mi a fene, vagy hogy telefonon beszél, de idővel..., hát, valahogy az egész olyan valószínűtlen, nem is tudom..., de tényleg nagyon hangosan beszél, már szinte kiabál, értelmetlenségeket, vagyis..., hát, mi az asszonnal egy kukkot sem értünk belőle, eliheti, nem mintha hallgatózni akarnánk, sőt, vennem kellett egy füldugót, azt a kis sárka...

A lift az emeletre ért. A szomszéd elhallgatott, bezálltak.

- A földszintre vagy az alagsorba?
- A földszintre.

Lukács a hallottakon töprengett, és zavarában a lift falára pingált feliratokat böngészte, most éppen azt, hogy „a punk is ember”. Szólni próbált, de csak motyogás jött ki a száján.

- Ez különös, ez egészen meglep. Ez mértéken felül... különös.
- Ne fájjon miatta a feje, a feleségem szerint modern altatókat lehet már kapni.

Lukács bólintott, tekintetével megköszönte a jó tanácsot. Estefelé kopogtak az ajtaján. A szomszéd volt, kezében egy tenyérnyi készüléket tartott.

- Láttam reggel, hogy vonakodik hinni nekem.
- De...

- Nem, nem, ne is ellenkezzen! Nézze, ez egy hangrögzítő készülék, a feleségem használta, mikor még angolul tanult. Kölcsönadom. Van benne szalag is, ha ezt a pöcköt itt lenyomja, háromórányi hangot rögzíthet. Ne mondjon semmit. Ne köszönje meg. Fogja fel úgy, mint egy tréfás kísérletet. Ha nem sikerül, visszaadja, és el van intézve. De ha sikerül, nos, akkor hinni fog nekem.

- Én hiszek önnek, csak...
- Akkor győződjön is meg róla, személyesen.

A szomszéd kacsintott és visszatért lakásába. Lukács tanácstalanul nézegette a diktafont. Egy próbát végül is megér. Lefekvés után kivárt, majd mikor már úgy érezte, leragad a szeme a fáradtságtól, elindította a készüléket.

Másnap Lukács élete döntő fordulatot vett. Mint kiderült, valóban beszélt álmában, és nem is akármiket. Éjszakai, öntudatlan monológjai eleinte értelmezhetetlen zagyvaságoknak tüntek, mert Lukács nem sejtette, hogy ezek a sebtében elhadart beszámolók, ezek a zavaros töredékek valójában válaszok azokra a kérdésekre, melyeket tudatosan még fel sem tett. Újra és újra meghallgatta a hangfelvételeket, jegyzetelt, saját útmutatásai alapján ábrákat készített, elméleteket gyártott. Vásárolt egy saját diktafont. Munka után minden estéjét azzal töltötte, hogy az éjjelente rögzített információkat érhető nyelvre fordítsa. Lassanként megépült előtte a legeképesebb szerkezet, látta az alkatrészeket, látta a bonyolult kapcsolásokat, az ördögi algoritmusokat, melyek a Gépet vezérelték, látta az energiaellátás megoldásainak zsenialitását, és főképp megértette ennek a technikai pokolnak gonosz funkcióit és felmérhetetlen hatású rombolási potenciálját. Egyet nem értett csupán, hogy miért ő, miért éppen ő lett csatornája az információ és megvilágosodás eme roppant áramlásának, de mivel munkája minden erejét lefoglalta, egy görlytzi suszter alázatával tette a dolgát, és dokumentálta a Gép, vagy ahogy végül már nevezte, az Állat anatómiai feltérképezését.

Egy este aztán a magnószalagot visszahallgatva csupán békés hortyogást regisztrált. Nem kapott többé új adatokat, az ismeretek forrása egyik napról a másikra elapadt. Megértette, hogy munkáját be kell fejeznie. Lázasan dolgozott éjszakákon át, mire a hatalmas anyagot rendszerezte, és a mű végül elkészült. Az információk e roppant hálózatának tudójaként feje kiüresedett, elnehezült, egyensúlyában napokig komoly zavarokat észlelt. Ez volt az egyetlen alkalom az Acélműben eltöltött egy esztendő alatt, hogy táppénz címén rövidebb pihenőre kényszerült. Alaposan megvetette és átgondolta teendőit. Tisztában volt vele, hogy olyan kinyilatkoztatás került birtokába, amely az emberiség sorsába való beavatkozással volt egyenértékű. Rendkívül óvatossá kellett lennie, a felelősség

terhe szinte megbénította. Rögtön arra gondolt, hogy a dokumentumokat könyv formájában közlésre bocsátja, ám tartott tőle, hogy a Gép titokban tartásában érdekeltek egy csuklómozdulattal megakadályozzák a könyv kiadását illetve terjesztését, hacsak nem szánják magukat ennél még aljasabb lépésekre. További töprengések után az az ötlete támadt, hogy eleinte egy szűkebb, megbízható körben kellene útjára indítani az információt, és támogatni terjedését az úgynevezett földalatti csatornákon. Máskor úgy vélte, egy kis technikai segítség igénybevételével a könyv közzétehető lenne akár az interneten is, így viszonylag gyorsan széles rétegek szerezhetnének tudomást a létrontó erők működéséről, és így szerzői kiléte is titokban maradhatna. Felöltött benne, hogy a kéziratot eljuttatja valamelyik népszerű sajtómédiumnak, de attól tartott, hogy ezek a szöveget egyfajta bulvarizáló szűrőn átengedve azt teljesen meghamisítanák, és a gondosan kidolgozott egész komikus elemekre hullana szét.

E zsákutcák láttán Lukács elbizonytalanodott. Végül úgy határozott, először egyetlen, arra alkalmasnak ígérkező emberen próbálja ki a veszélyes információk hatását, mintegy puhatolózásképpen. Hogy ki legyen ez a személy, az az Acélműves munkaszerződésének felbontásáig nem volt egyértelmű a számára, de azután kézenfekvőnek tűnt, hogy egyenesen a vezérigazgatóval kell ez ügyben tárgyalást kezdeményeznie. Hiszen maga az Acélmű is a Gép karbantartóinak alkatrész-beszállítója volt. Természetesen nem itt gyártották az összes elemet, az túl veszélyes lett volna, nem, a világ minden táján léteztek elszórtan olyan üzemek, ahol a Gép által felzabált és elhasznált alkatrészek előállítását folyt. Azonban még ilyen óvintézkedések mellett is, az átfogó nemzetközi és természetesen titkos szerződések aláírásával az üzemek kötelezték magukat, hogy a gyártással közvetlen kapcsolatban álló alkalmazottaknak legfeljebb egy éven át biztosítanak munkát, ezután a dolgozó elbocsátásra kerül. Ki kellett ugyanis zárnai annak a kockázatát, hogy az egyszerű munkás a munkavégzés során túl sok információhoz, s ezáltal spekulációs alaphoz juthat.

Lukács ült az éjszakában, kezét a fekete műbőr mappán nyugtatta, és még mindig alig hitte, hogy mindez valóság lehet. Pedig szükségszerűen az volt, minden élmény és emlék csak további megerősítést adott. A Gép létezett, a Gép valóság volt. Válasz minden észlelésbeli zavarra, hiszen a Gép maga volt a zavar forrása. A hazudozásra való kényszerű hajlam, az elvetélt szavak, a buzgárként előtörő akaratlan vallomások vagy épp a kimondásra képtelen, makacs titkok. Az egymásról való mindig téves tudás és az ebből fakadó örökös komplikációk, a meg nem értés kiirihthatatlan erdeje, a lappangó félelmek és gyanakvások. A kommunikációba vegyített mindent elfertőző zaj, a hamis értékektől hangos földi és égi sugárzású műsorszórás, az ebből következő fáradtság, fásultság és kiüresedés. A nyelvek közötti átjárhatatlanság problematikája, az egyetlen közös nyelv hagyományában kialakuló hit, a fokozatos izoláció az én és a te között, és végül, de nem utolsó sorban, a kikapcsolhatatlan és elszigetelhetetlen néhány hertzes térhullámok áradása, valamiféle ellen Schumann-rezonancia, a fennálló és egyre csak növekvő zavar, a dezintegrációra biztató jeltenger, ez volt a Gép, a kaoszgenerátorok istene, a zsenialitás, a technológia és a teljes szeretetlenség végzetes ötvözete.

Lukács még egyensúlyozott egy darabig a felfedezés öröme és a megértett tartalom okozta szorongás közt, de aztán elővette jobbik eszét és csakhamar nyugovóra tért. Még két nap munka, és végül a találkozás az igazgatóval, aminek következményeit egyelőre csak találgatni tudta. Most aludni kellett, egyebet nem tehetett.

Csütörtökön egész nap esett az eső, mindenki mély unalomba vagy a gondjaiba süppedt. Aztán eljött a péntek, és váratlanul tiszta, verőfényes napra virradt. Lukács semmivel sem érezte izgatottabbnak magát, mint máskor, s ezen el is csodálkozott. Meglepte saját nyugalma, nem illett az alkalomhoz. Táskájában a fantasztikus majonézes szendvicsek mellett ott lapult a rettenetes mappa is.

A lift előtt ismét a szomszédba botlott. A férfi halvány mosollyal mérte végig.

- Mire készül?

- Hogy érti, kérem?

- Tudom is én, olyan ünnepélyes az arca. Jobban alszik mostanában?

- Tudja, ha létezne egy lista, amin azokat vezetném, akik éjszakáim iránt érdeklődnek, Ön lenne az első

rajta.

- Ez megtisztelő.

- Persze valószínűleg az egyetlen is.

- Kitértés öregem, mindjárt itt a hétvége.

- Ezt mondom én is magamnak.

- Alagsor vagy földszint?

- A földszintre, köszönöm.

Az Acélműben ez a péntek is olyan volt, mint a többi, a munka beidegződött automatizmusa személytelenné tett minden hétköznapot. A műszakvezető sietve ellenőrizte a létszámot, mindenkinek mogorva jó reggelt kívánt. Az arcokon semmi változás, üres és mérhetetlen belenyugvás. Gyertyát lehetett volna oltani a sötétséggel.

Lukács titkon azt remélte, utolsó munkanapján több részvét jut ki neki, de belátta, végtére is még a közöny

is jobb a szánakozásnál. Különleges volt viszont a munkához, illetőleg a soron összeszerelt tárgyakhoz való viszonya. Ma egészen más szemmel tekintett a keze alatt átfutó alkatrészekre, újra felfedezte az acél rég elvesztett csillogását, szinte élvezettel, féltő gonddal illesztette helyükre a tömítéseket, és a gépolajjal is olyan finoman bánt, mintha festővászonra vinne fel eszményi színeket. Néhány perccel délután három, tehát a műszak vége előtt, Lukács rádöbbsent, hogy a kezében tartott szelepbiztosító csavar minden bizonnyal az utolsó darab, amit ebben a gyárban valaha a helyére erősít. A felismeréstől egy másodpercre mozdulatlaná dermedt, s mire a történelmi pillanattól a valóságba visszatért, a hidraulikus pumpát, immár szelepbiztosító csavar nélkül tovább szállította a futószalag kérérlhetetlen irama. Lukács megrémült, és már ösztönösen jelezte volna a mulasztást, de ekkor egy láthatatlan kar lefogta a vállát, és nyugalmat lehelt belé egy kegyelmes erő.

Három órakor Lukács sietve átöltözött, felkapta táskáját, majd lépteit megszaporozáva átszaladt az üzemcsarnokkal éppen szemben elhelyezkedő lapos irodaépületbe. Belépett, a titkársági pulthoz iramodott. Az ügyintéző hölgy gránátalma árnyalatú haja szinte lángolt a bedőlő napfény hasábjában. A hölgy fel sem nézett, úgy mondta a magát.

- Péntek van és három óra. Már nem vagyok itt.

Lukács némán állt a pult előtt, de ezúttal ez egy különös, viharzó némaság volt, amit az ügyintéző azonnal megérezett, és ijedten Lukács elszánt, fenyegető képére pillantott. Félénken hozzátette:

- Maga a Lukács, ugye? Az igazgató úr irodája a folyosó végén van, balra. De siessen, mert péntek van.

Lukács végigsétált a folyosón, majd megállt az utolsó ajtó előtt. Kopogott, mire egy élettelen hang bekérette. Lukács belépett. Lukács bent volt az Acélmű igazgatójánál.

Foglaljon helyet, mondták neki, és Lukács leült egy nagyszerű ergonómiai kialakítású műanyagszékbe, amely alig volt csak alacsonyabb az igazgatói széknél, és négy kerékgörgő helyett csupán hárommal rendelkezett. Ennek ellenére a széktámla kitűnően tartotta Lukács hátát, és gyorsan összebarátkozott gerincoszlopával, amit Lukács elégedetten nyugtázott. Tászkáját az ölébe vette, két tenyerét összefonta a vastos fémcsat alatt. Az igazgató megszólalt.

- Tegnap egy zöld cetli várt az asztalomon, amin az állt: Lukács fontos híreket hoz. Amennyiben Ön ez a bizonyos Lukács, kérem, kezdjen is bele ezekbe a fontos hírekbe.

Lukács köhintett, fejét öntudatosan megemelte és nekikezdett.

- Igazgató úr, rögtön az elején tisztáznunk kell valamit. Bizonyos nem lehetek benne, de erős a gyanúm erre vonatkozólag: Önt nyilván beavatták. Ön feltételezhetően legalább annyi információval rendelkezik az ügyről, mint jómagam, de azt sem zárhatom ki, hogy az Ön tájékozottsága, ami a Gépet illeti, az enyémet is jócskán meghaladja. Szeretném, ha őszinteségünk kölcsönös lenne, s mivel a mai nap volt az utolsó munkanapom Önöknel, erről egyébként gondolom, már értesült, őszintén kérdem Öntől: igazgató úr, Önt beavatták, ugye?

- Nézze, maga őszinteséget kér tőlem, hát legyen. A legőszintébb fogalmam sincs, mit hord itt össze nekem. Kérhetném, hogy legyen következetes?

- Mi sem egyszerűbb, kedves igazgató úr. Miután az egész ügy a sötét hazugság talajából hajt ki, nem lep meg, hogy kérdésemre, ami az Ön beavatottságát illeti, elterelő választ adott. Ezt tulajdonképpen, engedje meg, hogy beismerésként könyveljem el. Megengedi?

- Bár egy kukkot sem értek abból, amit mond, megkérem, folytassa.

- Persze hogy, persze hogy nem ért, igazgató úr, ígérem, rögtön világosabb lesz. Bevallom, sokat merengtem rajta korábban, hogy kik lehetnek a beavatottak. Elemi undor vett rajtam erőt, ha magamat is a soraikba képzeltem, és nekem eliheti, a felismeréssel járó megrázkódtatás, hogy bár nem ugyanabból az irányból, de magam is ugyanoda jutottam, csöppet sem volt kellemes. A tudás többnyire kegyelmi állapot, de ebben az esetben démoni pozíció is egyben. Amit mi ketten tudunk, igazgató úr, erről tudni olyan kiváltság, ami kivételesen nem lehet érdem, sőt, az átkok átka, a kárhozát terének örökbétele. Olyan felelősség, amit titokban kell viselni, olyan titok, amit őrizni rendkívüli felelősség. Nem tudhatom, hogy Ön, igazgató úr, e terhet, e titkot, a felelősséget miféle ellenszolgáltatás ígéretében viseli, de biztos vagyok benne, akik e botrány szígyenét Önnek is kiosztották, nyilván nem fukarkodtak az anyagi javadalmasítások terén. Mindebből nekem semmi sem jutott, hiszen én nem megbízásból, hanem önbeavató módon jutottam rettenetes ismereteimhez, s ez egyben, megjegyezném, a Gép hatékonyságának némi zavarát diagnosztizálja. De hogy a lényegre térjek, igazgató úr, hiszen végtére is péntek van, és nyilván közös bennünk a hazatérés vágya is, szeretném Önnek röviden elmondani, hogy a Gép létezésének részemről való felismerése milyen üzenetet hordoz az Ön, de elsősorban az Önt megbízó hatalmak számára.

Lukács megpihent, kifújta magát, tekintetét az igazgató egyre kíváncsibb szemébe mélyesztette, majd folytatta.

- Szeretném közölni Önnek, hogy véleményem szerint a Gép létezése, de tulajdonképpen már a létezését megelőző tettek és az azokat megelőző gondolatok, sőt, a gondolatot megelőző ötlet és kép is az ember par

excellence szabadságának csúfos és megbocsáthatatlan kigúnyolása. Ilyen ideák nem foghatnak az élet abszolút értékét megértő és becsülő elmékben. Ennyit morális kommentáromról.

Szeretném közölni Önnel, hogy a tervezés, a technikai koncepció közel tökéletes volt, de csak közel tökéletes, mert a teljes, átfogó zavar nem hozható létre kívülről, a teljes zavar ugyanis a zavarót is involválja, annak biztonságát is veszélybe sodorja, és ezt, belátásból vagy gyávaságból a készítő, akiknek Ön is, igazgató úr végül a kézilányává lett, nem merték vállalni.

Szeretném közölni Önnel, hogy alapvető hibának tartom, hogy az említett személyek olyan mértékben nézték le és becsülték alá az úgynevezett célközönséget, hogy elvakult önteltségük elkerülhetetlen lelepleződéshez vezetett, melynek látszólag nem sok jelentéssel bíró következménye máris az, hogy mi itt, igazgató úr, egymással szemben állunk, illetve, hát éppen most ülünk.

Végül pedig szeretném azt is közölni Önnel, és bízom benne, hogy üzenetem túljut majd az igazgató úron, hogy a Gépnek e lelepleződését ne bagatellizálják el, ne tartsák hamarjában kiköszörülhető csorbának, mert ez a lelepleződés már a legelső pillanatban, mint milliányi hajszálrepedés szétfutott az Önök barikádjának falán, és számításaim szerint rohamos időn belül a Gép további működtetésének totális csődjét okozza majd.

Igazgató úr, a mai nap az utolsó munkanapom az Acélműben, de kérem, barátkozzon meg a gondolattal, hogy ennek az egyszerű ténynek az Ön hátralévő napjaira is hatása lesz.

Lukács beszéde végét jelezve nagyot sóhajtott és elhallgatott. Hosszú, hosszú csend lepte el az irodát, és két ember fürkészte óvatosan egymást, hunyorgó szemmel, mintha köd ereszkedett volna közéjük. Végül nagy sokára az igazgató mocorogni kezdett, megreccsent alatta a négy kerékgörgős bőrfotel. Egészen halkán, erőtlenül szólalt meg.

- Ugyan, ugyan kérem, kitaláció, fantázia, semmi egyéb. Bizonyítékok nélkül semmire sem megy. Remélem, ezzel is számolt, nagyokos.

Lukács csak erre a fordulatra várt. Akár egy pókerjátzmában a flush ötödik lapját, táskájából előhúzta, és az asztalra dobta a fekete műbőr mappát. Tekintete megittasult a győzelemtől. Az igazgató kérdőn Lukácsra pillantott, aztán a kötegni kéziratra. Zakója zsebéből egészen lassan egy szemüveget vett elő, felütötte a mappát és némán a szövegbe mélyedt. A következőt olvasta:

„A Burgonyafőzelék. Hozzávalók: 1 kg burgonya, 2 evőkanál olaj, 1 evőkanálnyi reszelt vöröshagyma, 2 dl tejföl, 1 evőkanál liszt, só, késhegynyi pirospaprika, 1 babérlevél, ízlés szerint zöldpaprika és paradicsom. Elkészítés: az olajon világosra sütjük a hagymát, meghintjük a paprikával, beletesszük a meghámozott, karikára vágott nyers burgonyát, és megsózzuk. Először saját levén, majd nagyon kevés vizet hozzáöntve, a babérlevéllel ízesítve fedő alatt puhára pároljuk. Hozzáadjuk a zöldpaprikát és a paradicsomot, végül a tejjel simára kevert liszttel besűrítjük, és 1-2 perces forralás után tálaljuk.”

Az igazgató abbahagyta az olvasást, és egészen rendkívüli megdöbbenéssel Lukácsra nézett. Lukács mosolyogva bólogatott, a győzelem fölénye, mint a meleg cukormáz szétterült az arcán. Csendes, visszafogott derűvel annyit szólt még:

- Belátja, igazgató úr, hogy a játzmának vége?

- Igen, Lukács, én..., nem is tudom, mit mondhatnék...én...mondja csak, talán furcsa lesz a kérdés, de jól alszik mostanában?

Lukács egy másodpercre összevonta a szemöldökét, de aztán megkönnyebbülve felnevetett.

- Tudja, ha létezne egy lista, amin azokat vezetném, akik éjszakáim iránt érdeklődnek, ön lenne az első rajta.

Lukács, hóna alatt táskájával, már éppen távozóban volt, mikor az üzemcsarnok felől önfeladt, hangos dalolászás ütötte meg fülét. A műszakvezető szaladt elébe, kezében egy üveg pálinkaszínű ital, azzal hadonászott Lukács orra előtt. Hamar aztán a többiek is az udvarra tódultak, hogy derék kollégájukat méltón elbúcsúztassák, hangoskodtak és ittak, kezet ráztak Lukáccsal és hátra veregették, dicsérték eszéért meg furcsaságaiért, és olyasmit énekeltek, hogy „üdvözlégy nagy leleplező, üdvözlégy Gépez, áldassék a te álmaidnak gyümölcse, és szabadíts meg minket és oldozz fel a kísértések alól, és ne vígy minket a félreértésbe és...”, és miképpen így kántáltak és mulattak, Lukács, a maga belső, elszigetelt csendjében csak ámult és bámult ezen a kedvességen, hogy tudniillik ezek mind őt ünneplik, és ekkor egy valamit tudott már a biztosnál is biztosabban: a Babelgép létezik, és ami létezik, az mind a Babelgép.